

Onderzoek

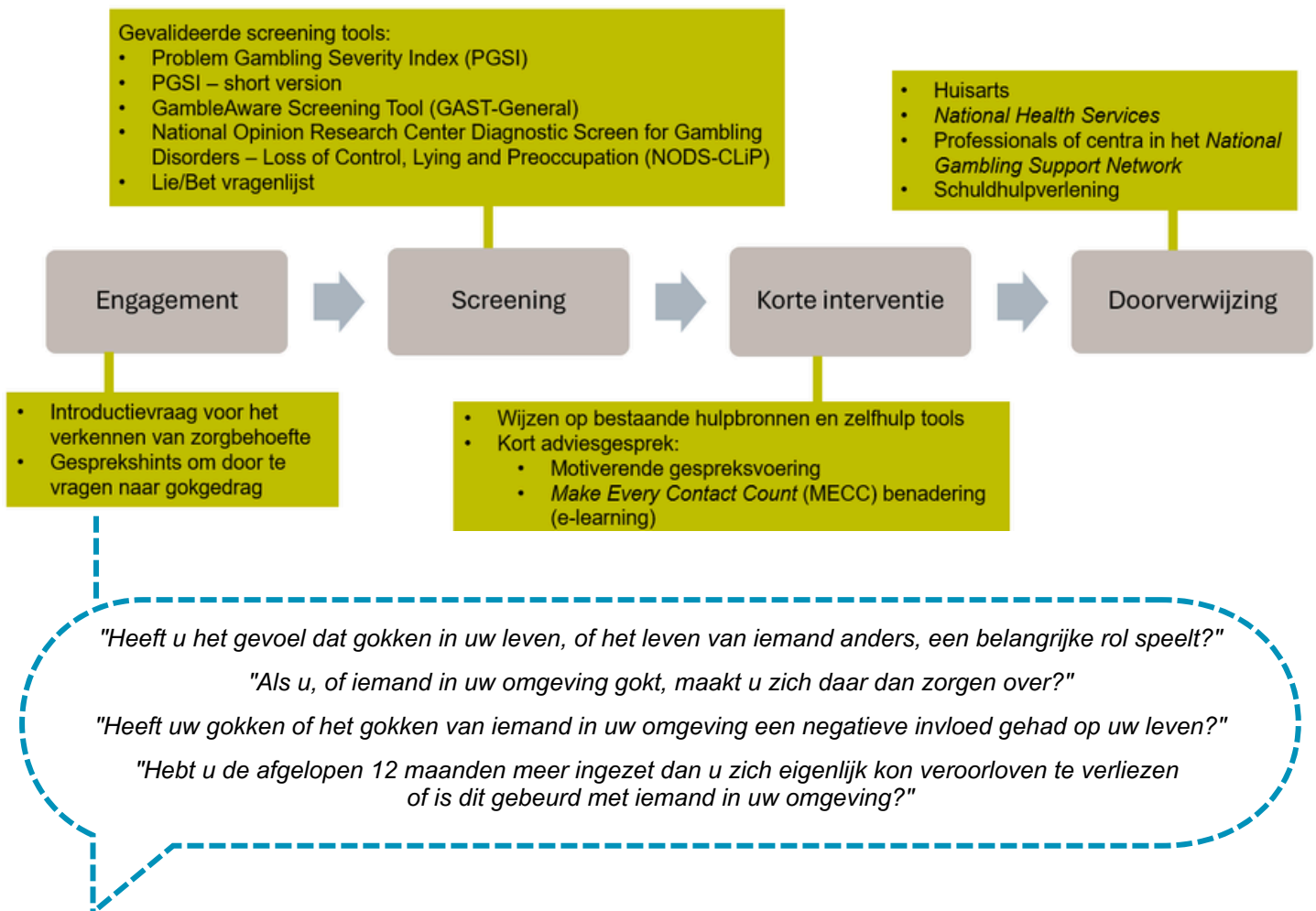
Vroegsignalering van gokgerelateerde schade door sociaal werkers: ervaringen in het Verenigd Koninkrijk

Waarom dit onderzoek?

- In 2022 nam de helft van mensen van 16 jaar en ouder in het VK deel aan kansspelen; 6,4% daarvan loopt het risico kansspelproblematiek te ontwikkelen.
- Er is steeds meer aandacht voor deze ontwikkeling, onder meer via de nationale strategie om gokgerelateerde schade te verminderen. Het belang van een breder netwerk van professionals voor vroegsignalering wordt erkend.
- In het VK bestaan diverse initiatieven om professionals te ondersteunen bij het tijdig herkennen en signaleren van (risico's op het ontwikkelen van) gokproblematiek of gokgerelateerde schade, waaronder professionals in het sociaal domein en in welzijnswerk.
- Het doel van dit onderzoek was om tools en strategieën te identificeren die door sociaal werkers in het VK worden gebruikt voor de vroegsignalering en te analyseren welke factoren het gebruik beïnvloeden.
- Uit deze ervaringen kan inspiratie worden opgedaan voor de preventiepraktijk in Nederland*

Welke tools voor vroegsignalering?

Vroegsignalering in de verslavingszorg wordt vaak omschreven als het proces van **Screening, Brief Intervention and Referral to Treatment (SBIRT)**[1]. Volgens geïnterviewde professionals in het VK, gaat er aan screening een *engagement* fase vooraf waarin professionals (potentiële) cliënten een of meerdere keren spreken om de initiële hulpvraag te helpen verduidelijken of andere (gerelateerde) problematiek te bespreken. Deze fase van *engagement* lijkt belangrijk voor de vroegsignalering van, vaak in eerste instantie onzichtbare, gokproblematiek en past bij de rol van sociaal werkers. In onderstaand figuur worden de tools genoemd die voor de verschillende fasen van vroegsignalering in het VK zijn ontwikkeld.

Ervaringen met vroegsignalering door sociaal werkers

- Respondenten benadrukken dat **screeningtools als gesprekstools** moeten worden gebruikt en niet als diagnosetool.
- Screeningtools voor gokken zijn niet geschikt voor **cliënten die geen hulp zoeken** voor gokproblemen maar voor (andere gerelateerde) problemen.
- Het **taalgebruik** in sommige screeningvragen kan als beledigend worden ervaren door mensen die gokgerelateerde schade ervaren en daarbij de relatie tussen cliënt en hulpverlener negatief beïnvloeden.
- De PGSI en GAST-G screening vragenlijsten worden ervaren als **te lang en qua taalgebruik niet passend**. Deze, en ook de NODS-CLiP, zijn ontwikkeld voor gespecialiseerde professionals. Respondenten betwijfelen of ze door sociaal werkers moeten worden toegepast. Kortere "triggervragen" worden gezien als meer passend voor vroegsignalering door niet-gespecialiseerde professionals.
- Tools en benaderingen voor korte interventies zijn "geleend" uit de verslavingshulp en hulp bij mentale problemen; de **effectiviteit voor gebruik bij gokproblemen is nog niet aangetoond**.
- Het is van belang dat de communicatie aangepast kan worden aan mensen van **verschillende communities** (bijv. leeftijd, culturele achtergrond, neurodivergentie, etc.)
- Screening moet niet gericht worden op specifieke groepen maar breed toegepast worden: **kansspelproblematiek kan iedereen overkomen**.
- Sociaal werkers wijzen vaak op externe bestaande tools en zelfhulp en passen minder snel korte adviesgesprekken toe. Soms wordt het hen tijdens trainingen ontraden om zelf advies te geven. Volgens respondenten kiezen sociaal werkers niet snel voor een meer diepgaand adviesgesprek vanwege een gebrek aan bewustzijn, kennis, vaardigheden en tijd.
- Er is behoefte aan de aanpassing van de MECC **training van professionals rond stigma-vrije conversatietechnieken** voor het bespreken van gokproblemen.
- Een verwijzing naar de juiste instantie, hulpverlener of type zorg is essentieel: als een sociaal werker hier niet in slaagt, is de kans groot dat een potentiële cliënt weer verdwijnt en verdere hulp verijdelt.

Wat hebben sociaal werkers nodig om gokproblematiek tijdig te herkennen, bespreken en eventueel door te verwijzen?

Het hebben en leveren van tools alleen is onvoldoende: begrip is nodig van wat niet-specialistische professionals nodig hebben om deze toe te passen.

Aanbevelingen om vroegsignalering van gokproblematiek binnen het sociaal werk te bevorderen

- Om risico's op gokproblemen of gokschade eerder te signaleren binnen sociaal werk is het van belang om toepassings- en implementatiestrategieën **af te stemmen op lokale organisatiestructuren** en geen one-size-fits-all benadering voor te stellen. Professionals passen hun werkwijze aan aan hun relatie met de cliënt, hun werkveld, rol en type dienstverlening (al of niet door lokale overheden ingekocht). Daarom wordt aanbevolen om richtlijnen te geven met belangrijke concepten of termen in plaats van exacte tools, vragenlijsten en stappenplannen.
- Training moet bestaan uit korte workshops en briefings met kennisitems, statistieken, Questions & Answers en interactieve oefeningen. De nadruk moet liggen op het **versterken van bestaande vaardigheden**, soft skills en professionele nieuwsgierigheid. Training moet ook het gebruik van verantwoorde, niet-stigmatiserende taal bevorderen en de rol van de gokindustrie aanstippen. Het inbrengen van ervaringsdeskundigheid verhoogt bewustwording van de problematiek.
- Het is belangrijk implementatiestrategieën te ondersteunen die aangepast zijn aan de lokale organisatie en contextuele omstandigheden. Betrek een interne **interdisciplinaire werkgroep** die de strategie uitwerkt en professionals ondersteunt bij het toepassen van, en leren over, benaderingen voor vroegsignalering van gokproblematiek en het creëren van een **stigma-vrije omgeving** rond verslavingsvraagstukken.

Achtergrond van het onderzoek & methoden

- Kwalitatief verkennend onderzoek
 - Literatuuronderzoek
 - Online interviews met 13 professionals direct of indirect betrokken bij initiatieven voor vroegsignalering in sociaal werk in het VK: onderzoekers en professionals in Public Health, Adult Health, financiële inclusie en sociaal werk
- Periode: Februari 2024 - Juni 2024

*Het IVO, in samenwerking met preventie-organisaties Mondriaan, Jellinek Preventie en Brijder, implementeert een ontwerp onderzoek gericht op de vroegsignalering van gokproblematiek door professionals in schuldhulpverlening, sociaal werk, en in het onderwijs in Nederland. Dit onderzoeksproject is gefinancierd door ZonMw Deze samenvatting heeft betrekking op een deelonderzoek waarbij benaderingen en ervaringen buiten Nederland in kaart werden gebracht. Het deelonderzoek werd uitgevoerd door Laurien Visser, Masterstudent bij de Vrije Universiteit onder begeleiding van Elsbet Lodenstein (IVO).

Auteurs:
Laurien Visser
Elsbet Lodenstein

Contact en aanvraag volledige rapport:
lodenstein@ivo.nl